

NIBUD

Pensioenpeiling 2024

Michael Visser, Marcel Warnaar, Nouschka Veerman

16-07-2024

Inhoudsopgave

Belangrijkste conclusies en aanbevelingen

Resultaten

1. Kennis en bekendheid nieuwe pensioenstelsel
2. Keuzes en begeleiding
3. Uitgelichte keuzes nieuwe pensioenstelsel

Aanbevelingen

Bijlagen

- Onderzoeksverantwoording
- Achtergrondkenmerken

Belangrijkste conclusies

- 1. Een meerderheid van de 25-67-jarigen weet weinig tot niets van de veranderingen in het nieuwe pensioenstelsel.** De bekendheid is wat groter onder oudere werkenden, theoretisch opgeleiden en mannen.
- 2. De behoefte aan pensioenkeuzes is substantieel en mensen willen daar begeleiding bij.** Mijnpensioenoverzicht.nl wordt het vaakst genoemd als organisatie van wie men begeleiding wenst. Ook van pensioenuitvoerders wordt veel verwacht. Dit geldt vooral voor mensen voor wie het pensioen binnen afzienbare tijd in zicht is. Jongeren zien een belangrijke rol weggelegd voor werkgevers.
- 3. Mensen willen grip hebben op de overgang naar het nieuwe stelsel.** Een grote meerderheid wil zelf bepalen of hun pensioen wordt overgezet naar het nieuwe stelsel. Daarnaast is er een voorkeur voor een pensioen dat vaststaat.

Belangrijkste aanbevelingen

- 1. Intensiveer voorlichting over en bewustwording van het nieuwe pensioenstelsel.** Het is belangrijk dat zowel de overheid als de pensioensector vol inzetten op voorlichting en bewustwording, en extra op de doelgroepen die nu het minst weten (jongvolwassenen, praktisch opgeleiden en vrouwen).
- 2. Begeleid mensen bij de keuzes.** Het Nibud adviseert mijnpensioenoverzicht.nl, pensioenuitvoerders en werkgevers om duidelijk te maken wat ze wel en niet doen als het gaat om de begeleiding bij keuzes.
- 3. Manage de verwachtingen.** Niet alle keuzes die mensen graag willen hebben voor hun pensioen, zijn mogelijk. Het Nibud adviseert sociale partners en pensioenuitvoerders om duidelijk aan te geven welke keuzes mensen wel of niet hebben als het gaat om hun nieuwe pensioen. Dit kan helpen om onvrede en teleurstelling te voorkomen.

Aanleiding en doel van het onderzoek

- Voor het Nibud moet het pensioen een ABC'tje zijn: Adequaar, Begrijpelijk en Controleerbaar. We willen voorkomen dat mensen op hun pensioendatum voor verrassingen komen te staan, waardoor mogelijk financiële problemen ontstaan.
- Het nieuwe pensioenstelsel leidt - in beperkte mate - tot meer keuzes voor huishoudens. Het vraagt daarmee ook van mensen dat zij zich goed informeren en voorbereiden om verkeerde keuzes, niet-optimale uitkomsten en zelfs financiële problemen te voorkomen.
- Met dit onderzoek krijgen we meer inzicht in de bekendheid van het nieuwe stelsel en de wensen en behoeften van mensen als het gaat om begeleiding en keuzes.

Vraagstelling

- Voor welke keuzes komen huishoudens te staan?
- Kunnen huishoudens deze keuzes zelfstandig maken?
- Is er begeleiding nodig?
- Wat willen huishoudens zelf?

Specifiek inzoomen op de kennis van en bekendheid met het nieuwe pensioenstelsel, keuzes en begeleiding.

Deze pensioenpeiling is afgenomen in het voorjaar van 2024 en betreft een tweede meting (eind 2021 was de eerste meting) naar aanleiding van een nieuw pensioenstelsel. Doel van het Nibud is deze pensioenpeiling tweejaarlijks uit te voeren om zo de behoeften en wensen structureel te monitoren. Daarbij kunnen we inspelen op actuele thema's.

Resultaten

Thema 1: bekendheid nieuwe pensioenstelsel

Achtergrond

De nieuwe Pensioenwet (Wet toekomst pensioenen) is 1 juli 2023 in werking getreden. Uiterlijk 1 januari 2027* wordt het pensioen via de werkgever aangepast. Mensen ontvangen hierover informatie van de werkgever of van de pensioenuitvoerder (pensioenfonds of verzekeraar) zodra er meer duidelijk is. Tegelijkertijd zijn er met de komst van de nieuwe Pensioenwet meer veranderingen in het pensioen (te verwachten). Zo zijn er in beperkte mate meer keuzes te maken en hebben pensioenuitvoerders sinds 1 juli 2023 de plicht om keuzes binnen de pensioenregeling te begeleiden. Het is de vraag hoe bekend mensen zijn met de nieuwe Pensioenwet en de consequenties daarvan voor de eigen situatie.

** De datum van 1 januari 2027 is de datum die in de nieuwe regels voor pensioen is vastgelegd. De minister heeft aangekondigd pensioenuitvoerders een jaar extra te willen geven voor een zorgvuldige overgang. De Eerste en Tweede Kamer moeten eerst nog met dit voorstel instemmen. Na akkoord hebben pensioenuitvoerders dan tot 1 januari 2028 de tijd.*

Bekendheid met veranderingen pensioen

Onbekendheid is substantieel

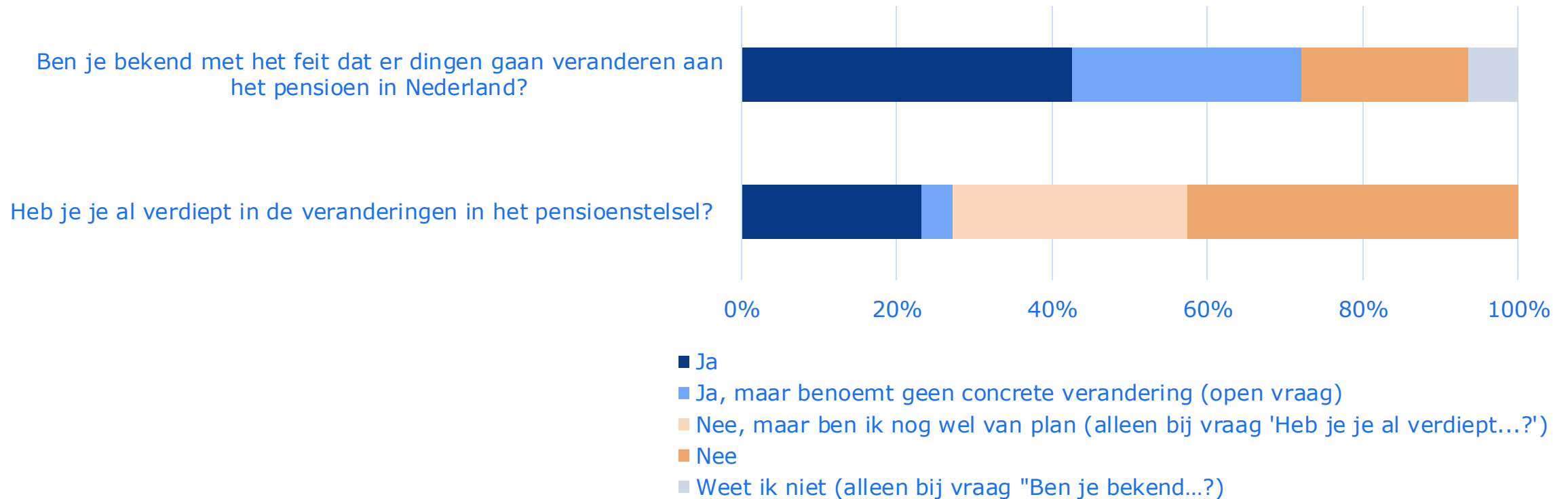
- 22 procent van de respondenten is niet bekend met het feit dat er iets gaat veranderen
- 6 procent weet het niet

Bekend, maar tot op zekere hoogte

- 72 procent weet dat er iets gaat veranderen
- Van deze groep kan 42 procent geen concrete verandering benoemen
- De meest genoemde veranderingen betreffen:
 - eigen pensioenpot, individueel stelsel
 - meer onzekerheid, flexibeler pensioen
 - verandering in leeftijd (AOW, eerder/laten met pensioen kunnen)
- 27 procent van de ondervraagden geeft aan dat ze zich hebben verdiept in het nieuwe pensioenstelsel

Bekendheid rond veranderingen pensioen

Veranderingen nieuwe pensioenstelsel, in procenten (n=1.541)

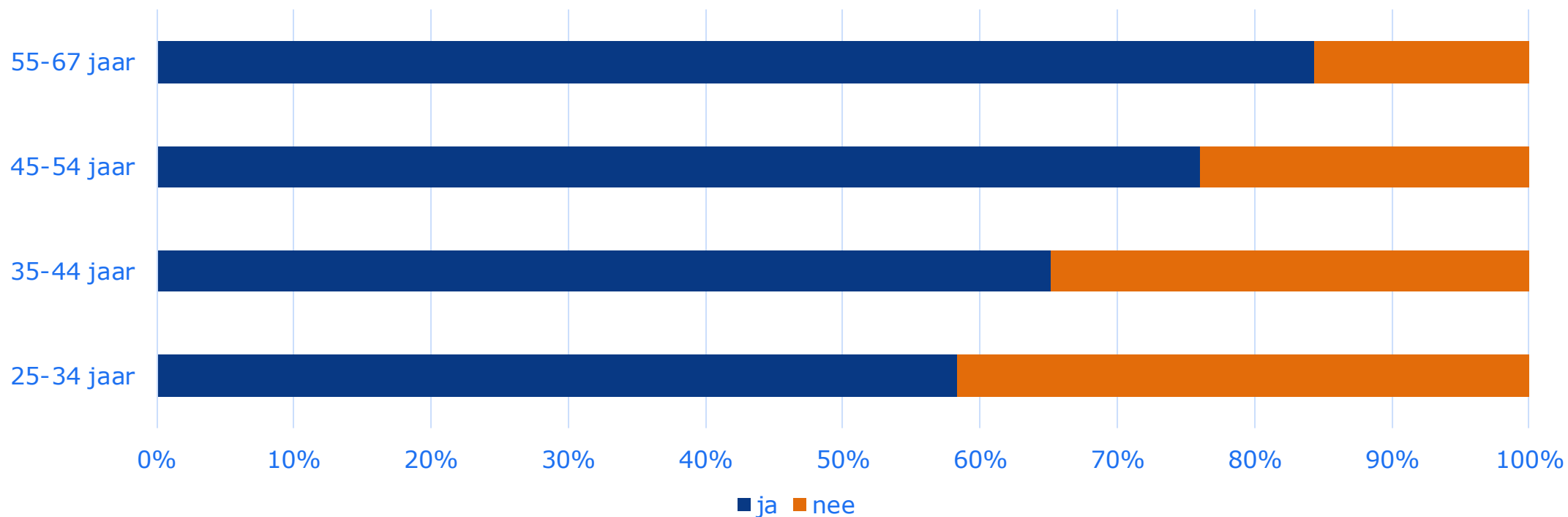
Weinig weet van veranderingen

Meer dan de helft van de Nederlanders onder de 67 jaar weet weinig tot niets van de veranderingen in de nieuwe Pensioenwet. De bekendheid is wat groter onder oudere werkenden, theoretisch opgeleiden en mannen. Maar ook voor de mensen die wel weten dat er iets verandert met de nieuwe Pensioenwet, blijft het moeilijk om spontaan te benoemen wat volgens hen de belangrijkste verandering is. Een groot deel kan dat niet.

Een meerderheid van de ondervraagden verwacht geen verandering in het eigen pensioengedrag.

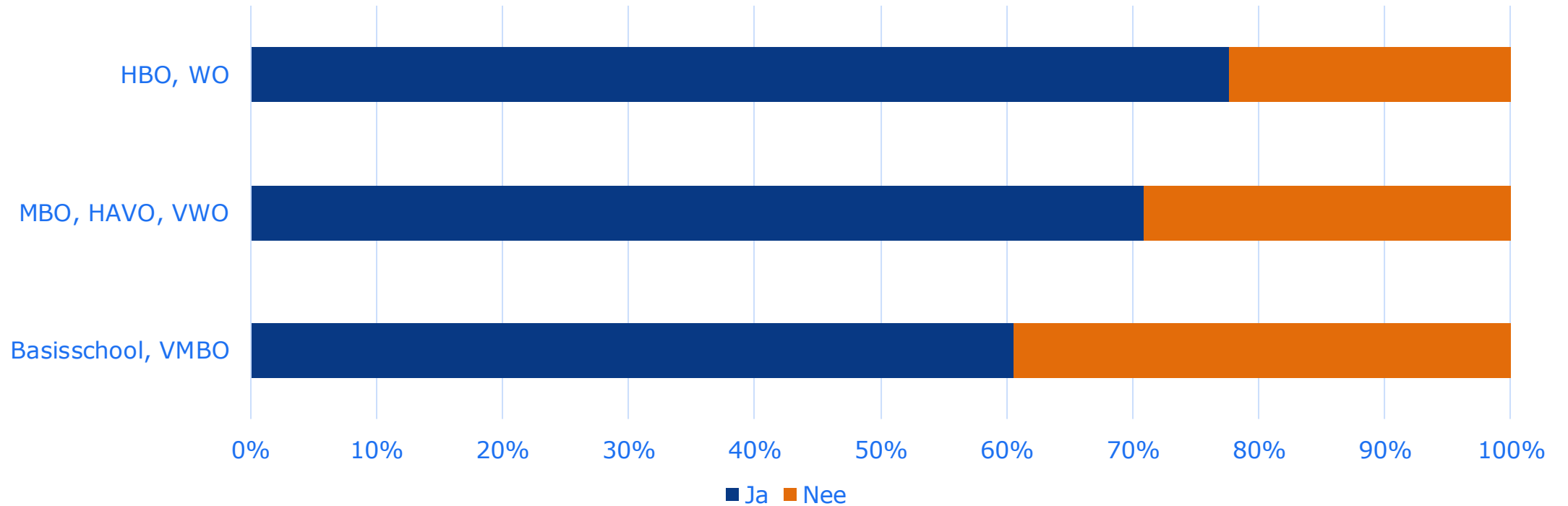
Ouderen zijn meer bekend met nieuwe stelsel

Bekend met feit dat er dingen gaan veranderen aan het pensioen, *naar leeftijd*, in procenten (n=1.541)

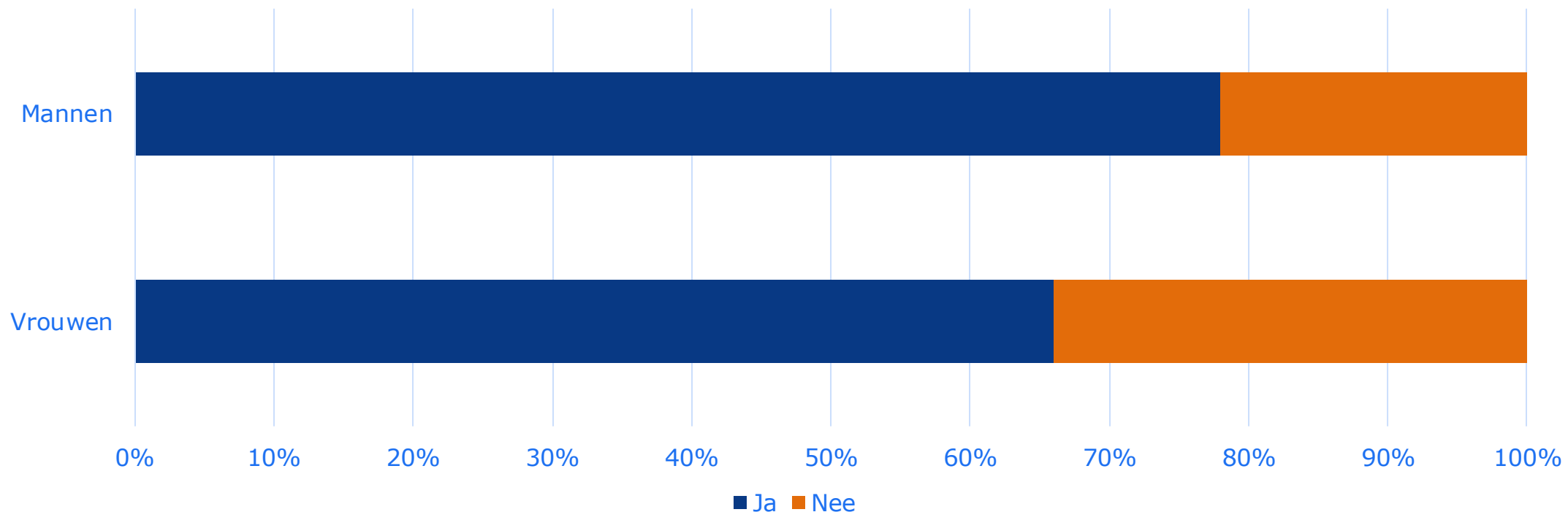
... en hbo- en wo-opgeleiden

Bekend met feit dat er dingen gaan veranderen aan het pensioen, *naar opleiding*, in procenten (n=1.541)

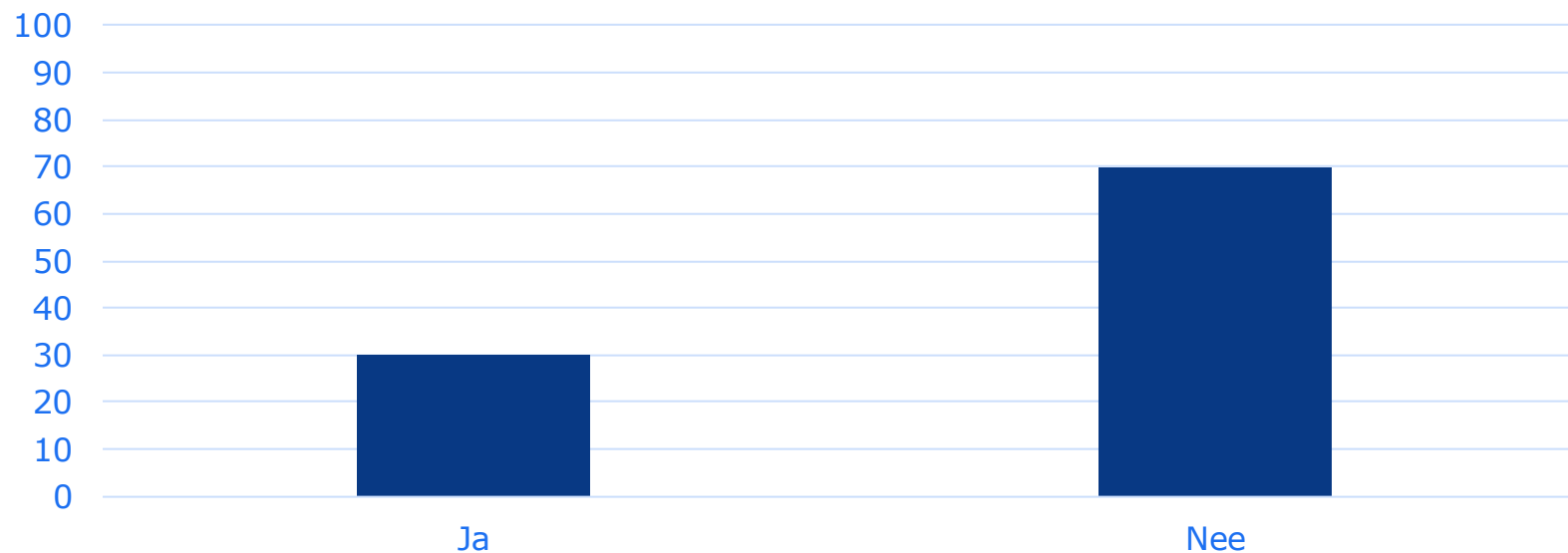
... en mannen

Bekend met feit dat er dingen gaan veranderen aan het pensioen, naar geslacht, in procenten (n=1.541)

Meerderheid verwacht geen verandering pensioengedrag

Verwacht je met de komst van het nieuwe pensioenstelsel dat
jij anders met je pensioen omgaat dan dat je nu doet?
In procenten (n=1.541)

Informatiebehoefte

Over welke onderwerpen zou je pensioeninformatie willen krijgen, in procenten (respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, meerdere antwoorden mogelijk n=1.066)

	% 2021	% 2024
Hoogte van mijn pensioen	54	59
Of ik kan rondkomen van mijn pensioen	44	51
Wat veranderingen van het nieuwe stelsel voor mij betekenen (bijv. eenmalig bedrag opnemen)	35	43
Of ik eerder met pensioen kan	40	43
De keuzemogelijkheden in mijn pensioen (bijv. eerder of later met pensioen gaan)	39	43
Wat ik kan doen om een hoger pensioen te ontvangen	37	40
Hoe om te gaan met schommeling in aanvullend pensioen	25	28
Ik heb geen behoefte aan informatie over mijn pensioen	15	10
Anders, namelijk:	1	<1

Grote meerderheid (90 procent) geeft aan meer informatie te willen krijgen: met name over de hoogte van het pensioen, kunnen rondkomen van pensioen en wat de veranderingen in het nieuwe pensioenstelsel betekenen.

Thema 2: Keuzes en begeleiding

Achtergrond

Uit het sectorbeeld 2024 van de AFM blijkt dat de meerderheid van de pensioendeelnemers geen gebruik maakt van verschillende keuzemogelijkheden en in de standaard-optie blijft. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ingang van het pensioen en de keuze om te variëren in uitkeringshoogte.

In 2022:

- maakte 39 procent van de deelnemers bij pensioenfondsen gebruik van de mogelijkheid om hun pensioen te vervroegen.
- koos 22 procent van de deelnemers (met deze keuze) ervoor te variëren in uitkeringshoogte. Veruit de meeste gepensioneerden kozen daarbij voor een hoog-laagconstructie.

Het is volgens de AFM de vraag of deelnemers geen behoefte hebben aan de keuzemogelijkheden, of dat er andere redenen zijn voor het geringe gebruik, zoals drempels in de keuzeomgeving of complexiteit. Het Nibud heeft in de pensioenpeiling de wensen en behoefte ten aanzien van pensioenkeuzes bevraagd.

Thema 2: Keuzes en begeleiding

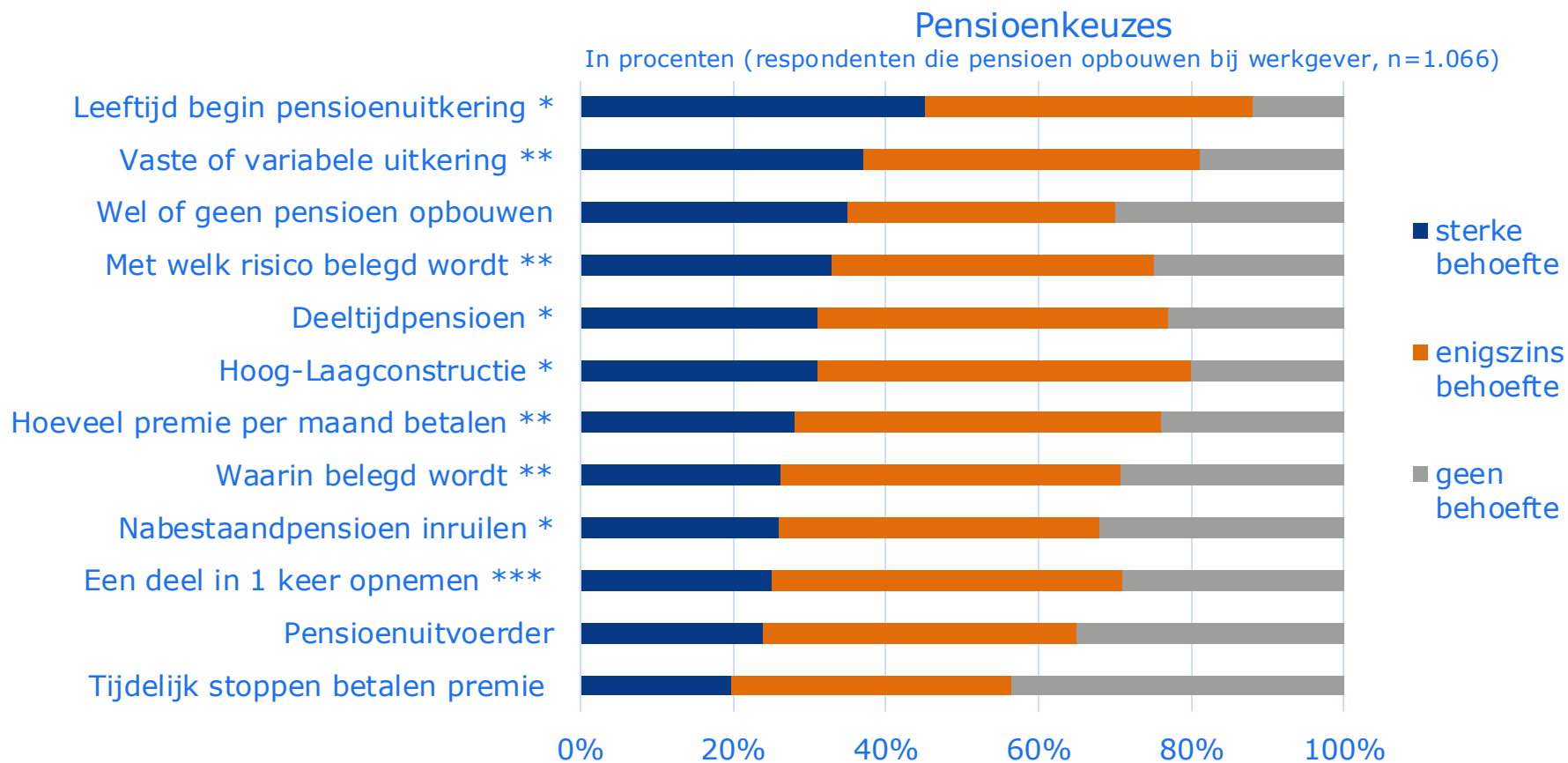
Voorleggen van pensioenkeuzes

In het onderzoek hebben we respondenten gevraagd naar hun behoefte aan specifieke pensioenkeuzes, waarbij een onderscheid te maken is naar:

- keuzes die nu vaak al mogelijk zijn, zoals de keuze om nabestaandenpensioen in te ruilen voor een hoger eigen ouderdomspensioen of een hoog-laag pensioen.
- keuzes die alleen in bepaalde premiereregelingen mogelijk zijn, bijvoorbeeld de keuze voor een vast of variabel pensioen of waarin je pensioengeld wordt belegd.
- keuzes die met een nieuw pensioenstelsel eventueel mogelijk worden, zoals het bedrag ineens.
- keuzes die ooit geopperd zijn, maar niet mogelijk gemaakt zijn, zoals de keuze bij welke pensioenuitvoerder je pensioen opbouwt.

De respondenten kregen geen verdere toelichting bij de voorgelegde keuzes, ook niet of een keuze nu of in het nieuwe pensioenstelsel mogelijk is.

Behoeftes in het maken van pensioenkeuzes

Sterkste behoefte bij het zelf kiezen van de pensioenleeftijd.

Ook duidelijk behoefte voor zelf kiezen voor vaste of variabele uitkering.

Minder behoefte aan keuze voor pensioenuitvoerder of tijdelijk stoppen met premiebetaling (keuzes die overigens niet mogelijk zijn).

* Kan nu bijna altijd

** Kan (soms) in premiereregelingen

*** Kan (mogelijk) in nieuwe Pensioenwet

Kan (nog) niet

Waarom keuzes niet zelf willen maken?

Van de groep die bij specifieke keuzes aangeeft geen behoefte te hebben aan deze keuze, geeft een meerderheid als reden dat men erop vertrouwt dat deskundigen deze keuze beter kunnen maken of men dit niet belangrijk vindt.

Een deel zegt dat de betreffende keuze 'te ingewikkeld' is. Dat is vooral het geval bij keuzes die te maken hebben met beleggingen (met welk risico of waarin wordt belegd).

Begeleiding bij keuzes

Er is grote behoefte aan begeleiding bij verschillende keuzes in het nieuwe stelsel.

Respondenten die pensioen opbouwen bij een werkgever noemen mijnpensioenoverzicht.nl het vaakst als organisatie om keuzes te begeleiden (53 procent). De pensioenuitvoerder is vooral populair onder 55-plussers (57 procent). Ook de werkgever als begeleider scoort hoog, vooral onder jongere werkenden (44 procent).

Begeleiding bij keuzes

Van wie of welke organisatie wil je begeleiding bij de keuzes die je kan maken in het nieuwe pensioenstelsel, naar leeftijd, in procenten (respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, meerdere antwoorden mogelijk n=1.066)

	25-34	35-44	45-54	55-67	Totaal %
	%	%	%	%	
Mijnpensioenoverzicht.nl	42	52	52	61	53
Pensioenuitvoerder (bijv. pensioenfonds/-verzekeraar)	34	40	43	57	45
Werkgever	44	40	38	36	39
Financieel adviseur	29	30	30	23	28
Belastingdienst	22	20	19	18	20
Consumentenorganisaties (bijv. Consumentenbond, Nibud)	13	16	14	17	15
Pensioenduidelijkheid.nl	10	16	9	14	13
Vakbonden	13	10	10	14	12
Vrienden/familie	19	10	10	7	12
Financiële instellingen (bijv. banken)	16	15	9	7	10
Geen van bovenstaande	5	8	7	5	6
Anders	0	0	2	2	1

3. Uitgelichte keuzes nieuwe pensioenstelsel

Een aantal veranderingen in het nieuwe pensioenstelsel hebben we verder uitgevraagd. Dit betreft het bedrag ineens en de keuze tussen een vast of variabel pensioen. Deze onderdelen hebben we ook in het onderzoek van 2021 uitgevraagd. Daarnaast hebben we een nieuwe vraag toegevoegd over de overgang naar een nieuw pensioenstelsel.

Uitgelicht: bedrag ineens

Achtergrond

De optie om aan het begin van het pensioen een groter bedrag in één keer op te nemen, zou mogelijk worden met de komst van het nieuwe stelsel.

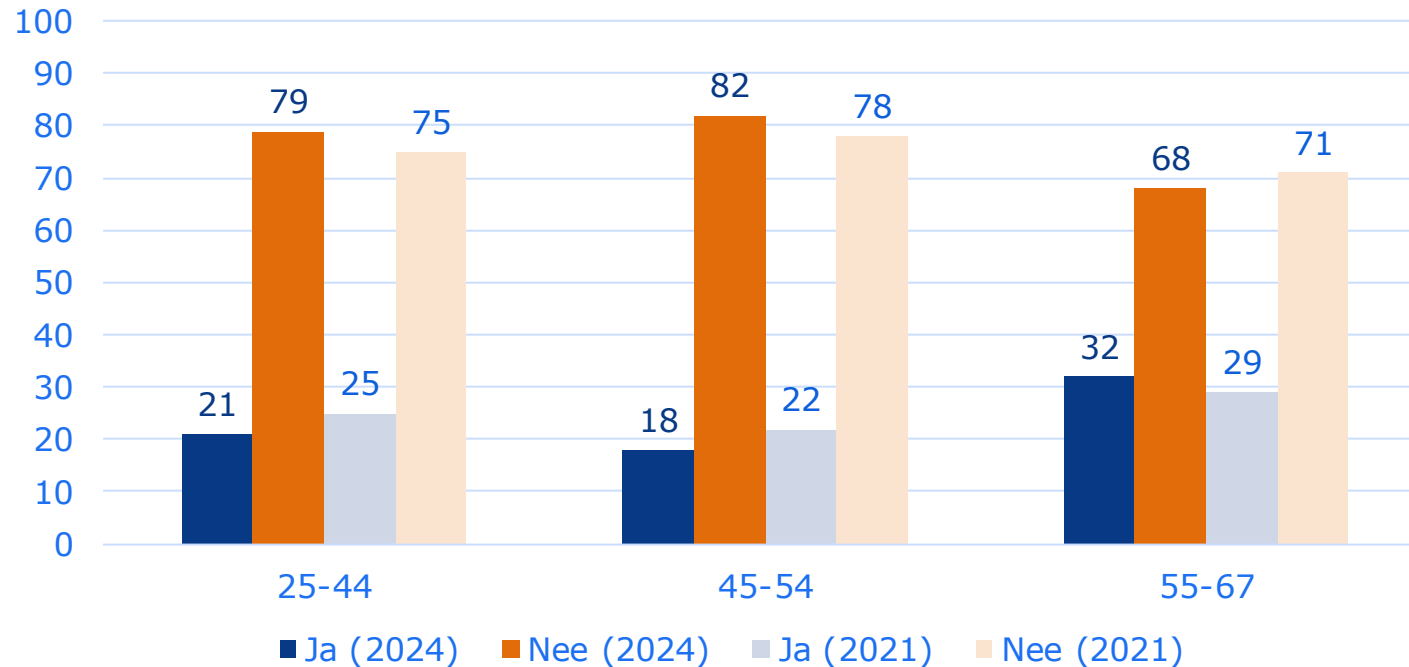
In de pensioenpeiling 2021 riep het Nibud de politiek op om:

- snel duidelijkheid te bieden over (de inwerkingtreding van) het bedrag ineens op de pensioendatum;
- de regeling eerlijker te maken voor lagere inkomens. De keuze voor een bedrag ineens kan immers verstrekkende gevolgen hebben als het gaat om bijvoorbeeld het recht op toeslagen.

Het definitieve politieke besluit hierover is tot nu toe uitgesteld. De vraag hoe het nu staat met de bekendheid en het potentiële gebruik van het bedrag ineens blijft ondanks dat relevant.

Bekendheid bedrag ineens

Bekendheid van bedrag ineens bij respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, *naar leeftijd*, in procenten (n=1.066, 2024; n=630, 2021)

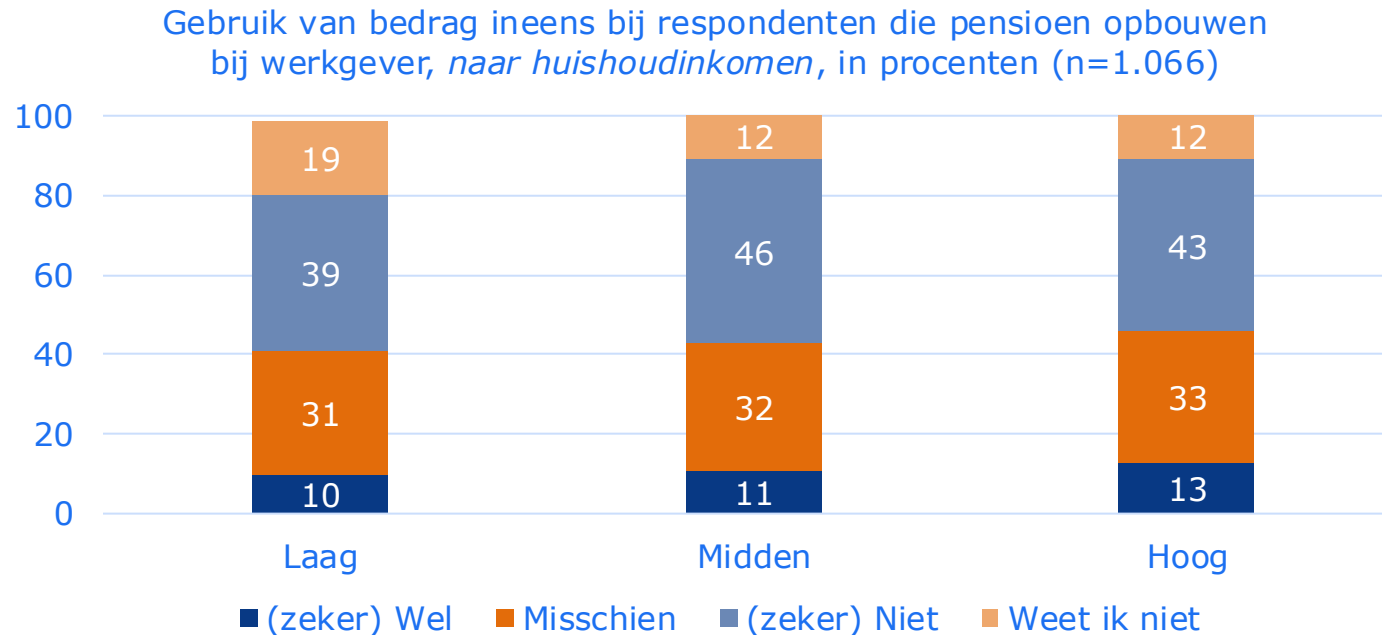

Bekendheid 'bedrag ineens' is laag, wel iets meer bij mensen met pensioen in zicht.

Cijfers zijn vergelijkbaar met onderzoek 2021.

(Potentieel) gebruik van bedrag ineens

Denk je hiervan gebruik te willen maken?

Flinke groep (ca. 40 procent) heeft interesse.

Risico voor lage (en midden) inkomens m.b.t. toeslagen.

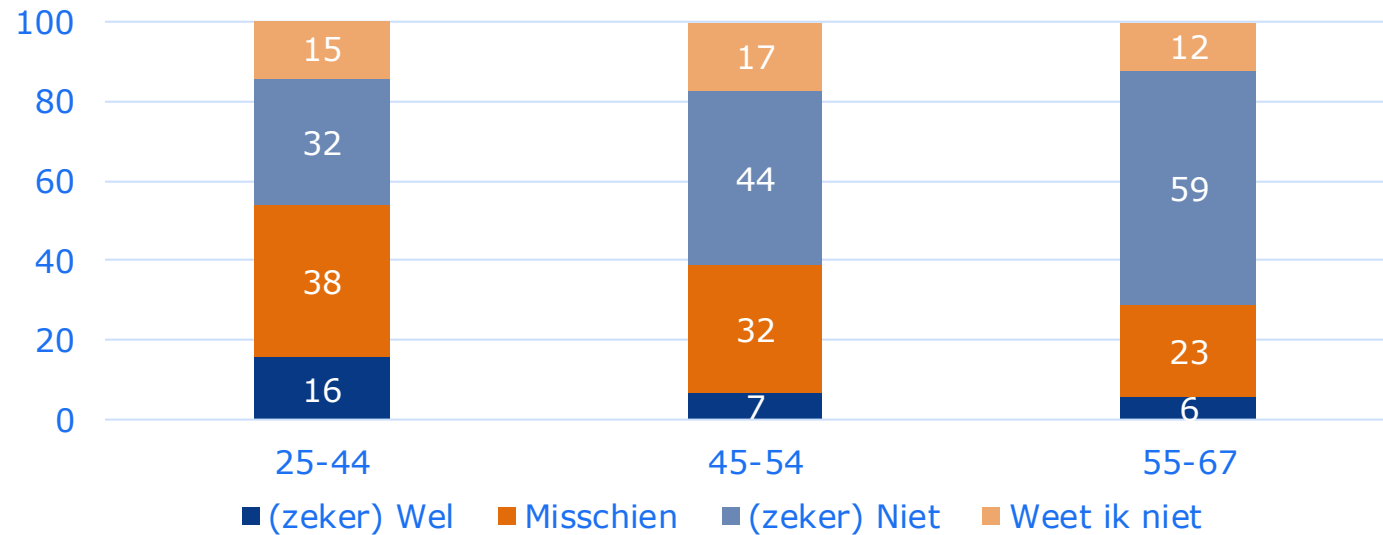
Noodzaak: begeleiding

(Potentieel) gebruik van bedrag ineens

Denk je hiervan gebruik te willen maken?

Potentieel gebruik neemt iets af met de leeftijd. Van de groep 55–67 jaar geeft bijna 1 op de 3 aan er (misschien) gebruik van te willen maken.

Gebruik van bedrag ineens bij respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, naar leeftijd, in procenten (n=1.066)

Waarvoor bedrag ineens gebruiken?

Wat zou je willen doen met zo'n eenmalig bedrag van € 10.000, in procenten (respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, meerdere antwoorden mogelijk; n=1.066 in 2024)

	% 2021	% 2024
Reizen	27	30
Geen specifiek gebruik; ik wil graag geld ter beschikking hebben	25	27
Hypotheek afbetalen	24	22
Zelf beleggen	12	14
Een product kopen (bijv. auto, boot, camper)	12	12
Verbouwen	10	11
Schenken aan kinderen of familie	10	9
Andere schulden afbetalen	10	8
Verhuizen, nieuw huis kopen	7	8
Anders	8	6
Opleiding	2	2
Schenken aan een goed doel	1	2

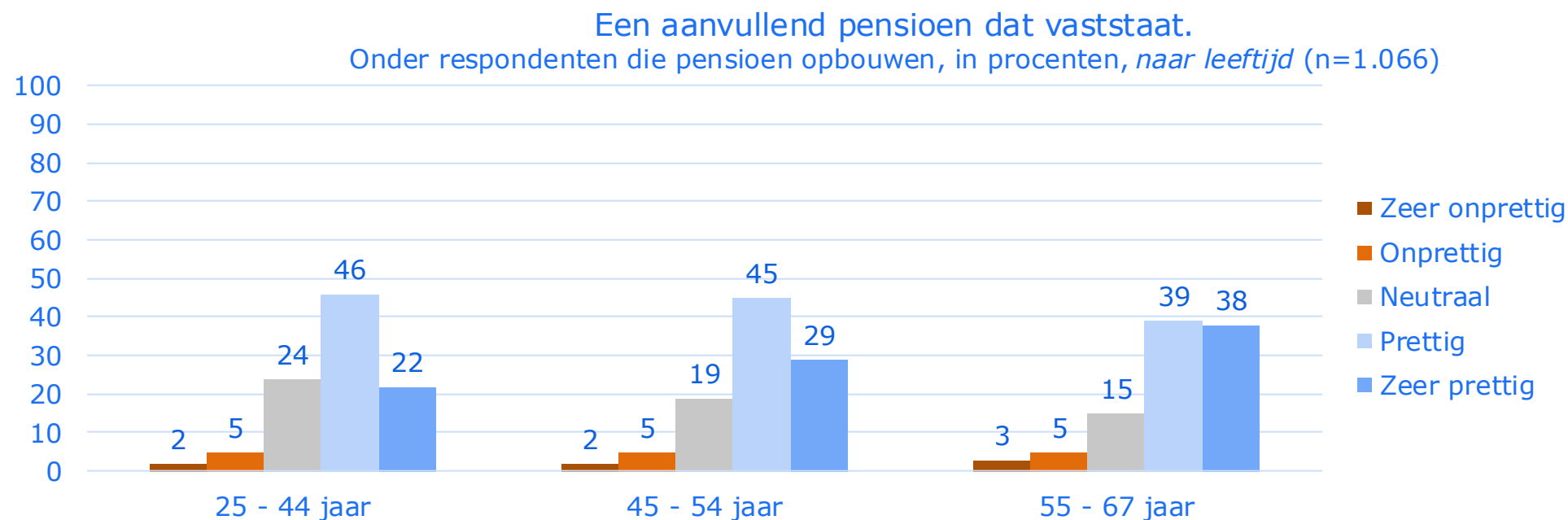
Reizen en beschikbaar geld ook in 2024 belangrijkste bestedingsdoelen bedrag ineens.

Uitgelicht: vast of variabel pensioen

De meerderheid van de pensioengerechtigden krijgt volgens het sectorbeeld 2024 van de AFM op termijn een variabele pensioenuitkering. We hebben via een online vragenlijst onderzocht welk gevoel een vast of variabel pensioen oproept bij mensen en waar hun voorkeur ligt.

Gevoel bij schommelingen: vast pensioen

In het nieuwe pensioenstelsel gaat het maandbedrag dat je aan aanvullend pensioen ontvangt misschien jaarlijks schommelen. Hoe prettig vind je de volgende manieren om aanvullend pensioen te krijgen? Ervan uitgaande dat je elke maand een vast bedrag aan AOW ontvangt.

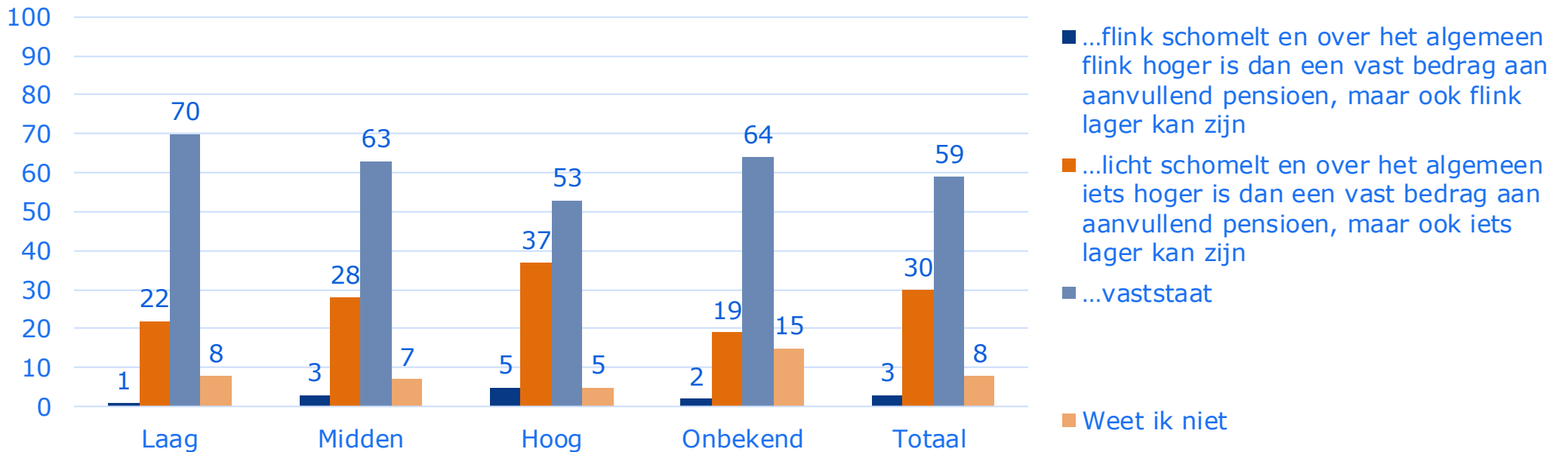

De meeste mensen vinden een vast pensioen (zeer) prettig, met name 55-67 jarigen.

Grote voorkeur voor een vast pensioen

Welke optie voor aanvullend pensioen heeft jouw voorkeur?
Ervan uitgaande dat je elke maand een vast bedrag aan AOW ontvangt.
Ik heb het liefst een aanvullend pensioen dat ...

Onder respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, naar huishoudinkomen, in procenten
(n=1.066)

De meesten hebben een voorkeur voor een pensioen dat vaststaat, met name mensen met een laag inkomen.

Uitgelicht: zelf bepalen of je pensioen wordt overgezet

Zelf bepalen of eigen gespaarde (aanvullende) pensioen wordt overgezet naar een nieuw pensioenstelsel, bij respondenten die pensioen opbouwen bij werkgever, in procenten (n=1.066)

De meeste mensen willen zelf bepalen of hun pensioen wordt overgezet.

Aanbevelingen van het Nibud

Werk aan de winkel:
er verandert iets met
de nieuwe Pensioenwet

1. Intensiveer voorlichting over en bewustwording van het nieuwe pensioen

Het is belangrijk dat zowel de overheid als de pensioensector vol inzetten op voorlichting en bewustwording, en extra op de doelgroepen die nu het minst weten (jongvolwassenen, praktisch opgeleiden, vrouwen).

- Een meerderheid van de 25-67-jarigen weet namelijk weinig tot niets van de veranderingen in het nieuwe pensioenstelsel. De bekendheid is wat groter onder oudere werkenden, theoretisch opgeleiden en mannen.
- In het nieuwe stelsel komen de risico's explicieter op het bordje van pensioendeelnemers te liggen. Dat vraagt van mensen meer verantwoordelijkheid voor hun eigen pensioen. Je zal zelf vaker moeten kijken hoe het met je pensioenopbouw gaat en waar nodig iets aan moeten passen. Bijvoorbeeld als je ergens anders gaat werken of zelfstandig ondernemer wordt. En zeker als het gaat om het nabestaandenpensioen. Dat is een heel verschil met het verleden. We constateren dat een meerderheid zegt hun pensioengedrag niet te veranderen. Dat baart zorgen, want financiële consequenties kunnen groot zijn.

2. Begeleid mensen bij de keuzes

Het Nibud adviseert mijnpensioenoverzicht.nl, pensioenuitvoerders en werkgevers duidelijk te maken wat ze wel en niet doen als het gaat om de begeleiding van keuzes.

- De behoefte aan pensioenkeuzes is substantieel en mensen willen daar begeleiding bij.
- Mijnpensioenoverzicht.nl wordt het vaakst genoemd als organisatie van wie men begeleiding wenst. Ook van pensioenuitvoerders wordt veel verwacht. Dit geldt vooral voor mensen voor wie het pensioen binnen afzienbare tijd in zicht is. Jongeren zien een belangrijke rol weggelegd voor werkgevers.

3. Manage de verwachtingen

Het Nibud adviseert sociale partners en pensioenuitvoerders om duidelijk aan te geven welke keuzes mensen wel of niet hebben als het gaat om hun nieuwe pensioen. Dit kan helpen om onvrede en teleurstelling te voorkomen.

- Mensen willen grip hebben op de overgang naar het nieuwe stelsel: een grote meerderheid wil zelf bepalen of hun pensioen wordt overgezet naar het nieuwe stelsel. Daarnaast is er een voorkeur voor een pensioen dat vaststaat.
- Er blijft substantiële interesse in de opname van het bedrag ineens op de pensioendatum, maar er is ook nog veel onbekendheid. Het definitieve politieke besluit rond deze nieuwe keuzemogelijkheid is al enkele keren uitgesteld, datzelfde geldt voor de verwachte datum van inwerkingtreding (nu op zijn vroegst in 2025).
- Niet alle keuzes die mensen willen hebben voor hun pensioen, zijn mogelijk. Er komen naar verwachting mogelijkheden om nieuwe (individuele) keuzes te maken in het nieuwe pensioenstelsel. Maar in de praktijk zijn die mogelijkheden misschien beperkt. Zo zal niet iedereen een keuze kunnen maken tussen een vast of variabel pensioen en is het bedrag ineens wettelijk nog niet definitief ingevoerd.

Bijlage: onderzoeksverantwoording

Doelgroep	25-67 jarigen die niet met pensioen of student zijn
Netto steekproef	1.541 respondenten die representatief zijn op: regio, geslacht en leeftijd (gekruist), opleiding
Werving respondenten	Online vragenlijst via het panel van Dynata
Veldwerkperiode	28 februari – 19 maart 2024

Bijlage: achtergrondkenmerken

Achtergrondkenmerken steekproef, in procenten (n=1.541)

		CBS %	Steekproef %
Leeftijd	25-34	24	23
	35-44	22	23
	45-54	24	25
	55-67	27	30
Huishoudinkomen*	Laag		18
	Midden		28
	Hoog		40
	Onbekend		15

- laag inkomen: zonder partner < € 1.875; met partner < € 2.875
- midden inkomen: zonder partner € 1.875 - € 2.625; met partner € 2.875 - € 4.750
- hoog inkomen: zonder partner > € 2.625; met partner > € 4.750

*Dit zijn andere categorieën dan in 2021 zijn gebruikt, omdat rekening is gehouden met verandering in modaal inkomen en indexatie. Hierdoor kunnen vergelijkingen met voorgaande jaren niet 1 op 1 gemaakt worden. Het betreft maandelijkse netto inkomens.